

☆ روی خط سینما

ترگس آبیارسه شنبه در مراسم ویژه در پاکستان جایزه بخش بین‌المللی زنان راهبرهام را دریافت می‌کند. او از زنان رمان‌نویس دو دهه اخیر ایران است که از یک دهه قبل ساخت فیلم‌هایی براساس زنان قهرمان داستان‌هایش را آغاز کرد. او با فیلم‌های «شیار ۱۴۳»، «نفس» و «شبی که ماه کامل شد» حضور بین‌المللی موفقی داشت. جایزه زنان راهبرهام را کمیته بزرگ تلویزیونی رسانه‌های «هوم نت ورک لیمیتد» طراحی و ابداع کرده است و اولین دوره آن با حضور مقامات کشوری و بانوی اول پاکستان برگزار خواهد شد. □

اصغر فرهادی قصد دارد برای فیلم جدید خود با بازیگرانی کارکننده قبلاً با آنها کار نکرده است. در چند روز گذشته نام تعدادی از هنرمندان سینمای ایران به عنوان بازیگران اصلی فیلم «قهرمان» تازه‌ترین اثر فرهادی در فضای مجازی مطرح شد. اما حضور هیچ بازیگری تاکنون در فیلم جدید او قطعی نشده است. □

فیلم سینمایی «انگل» پس از کسب چهار جایزه اصلی در مراسم اسکار ۲۰۲۰ در باکس آفیس هم رکورد تازه‌ای به نام خود ثبت کرد. «انگل» ساخته بونگ جون هودر تعطیلات آخر هفته ۵۵ میلیون دلار فروخت که به معنی افزایش ۲۳۴ درصدی فروش بلیت آن پس از اسکار است. این فیلم بزرگ‌ترین موفقیت فروش برای یک فیلم رایس از کسب اسکار در یک دهه اخیر رقم زد و این رکورد را به نام خودش ثبت کرد. در مجموع تنها هفت روز پس از کسب اسکار فروش «انگل» ۸۸ میلیون دلار بوده است. □

فیلم کوتاه «کلاس رانندگی» به کارگردانی مرضیه ریاحی با دریافت جایزه هیأت داوران هجدهمین جشنواره جهانی فیلم‌های زنان «توپاز» آمریکا، به عنوان تنها نماینده سینمای ایران به جشنواره «بهترین‌های شمال تگزاس آمریکا» دعوت شد. □

فیلم سینمایی «دیدن این فیلم جرم است» به کارگردانی رضاهتایچیان و تهیه‌کنندگی محمدرضا شفاه متقاضی اکران نوروزی شد. این فیلم سال گذشته هم بعد از اکران در جشنواره فیلم فجر سی و هفتم، متقاضی اکران در نوروز ۹۸ شد که این درخواست به سرانجام نرسید و پس از آن هم حاشیه‌های صادر نشدن پروانه نمایش فیلم به وجود آمد. □

فیلم سینمایی «مطرب» در میانه هفته با نزد هم اکران خود به فروش بیش از ۳۸ میلیاردو پنجاه میلیون تومان رسید و بدین ترتیب رکورد پر فروش‌ترین فیلم سینمای ایران را که در اختیار «هزارپا» با رقم ۳۸ میلیارد و چهارهشتاد میلیون تومان بود، از آن خود کرد. □

✍ روی خط موسیقی

گروهی از کشور آذربایجان به سرپرستی ضابط نبی‌زاده و همچنین کوارتت آتربشی جز بنفش یکشنبه شب در بخش موسیقی بین‌الملل جشنواره موسیقی فجر به اجرای برنامه پرداختند. ضابط نبی‌زاده نزد استادانی چون حاجی بابا حسین اف، جانعلی اکبر اف و عالیم قاسم اف آموزش دیده است و تجربه تک‌نوازی در اپرا، باله و بزرگ‌سرت محسوب می‌شود، از چهار نوازنده خلاق و جوان شامل لئونارد اسکوروپا، اندی تاش، اسکار کستیلانو و لوکاس آیشینگر تشکیل شده است. □

سالن سوره حوزه هنری امسال هم بیشتر میزبان اجراهای بخش موسیقی نواحی سی و پنجمین جشنواره موسیقی فجر است و یکشنبه شب میزبان گروه «مقام چیلر» از ترکمن صحرا و گروه تنبور دلاهاوز کردستان بود. □

گروه آر دیبهبشت به رهبری حمید عسگری یکشنبه شب روی صحنه تالار رودکی رفت. در این اجرا شاهین فرحت، دبیر جشنواره و سفیر ارمنستان در ایران هم حضور داشتند. در این اجرا هم مانند برخی دیگر از اجرای این دوره از جشنواره موسیقی فجر، قطعه‌ای به جان باختگان سانحه هواپیمای مسافربری اوکراین تقدیم شد. □

☆ دیالوگ

حسین تولایی، شاعر کودک‌دان و نوجوانان: «آثار طنز کودک و نوجوان به طنزهای مدرسه‌ای محدود شده است، در حالی که موضوعات مدرسه‌ای در قالب طنز خیلی کلیشه‌ای شده است؛ در صورتی که وقتی آثار بچه‌ها را می‌خوانیم، خیلی جسورانه هستند و اصلاً احتیاط‌های بزرگ‌ترها را ندارند. بچه‌ها حتی در آثارشان طنزهای سیاسی دارند و نسبت به حوادث سیاسی کشور هم واکنش نشان می‌دهند. آنها این طور می‌نویسند، اما وقتی ما می‌خواهیم بنویسیم به همان اتفاقات مدرسه محدود هستیم.» □

آل پاچینو، بازیگر کهنه‌کار آمریکایی: «اگر بخواهید خود را به قومیت خویش محدود کنید، آنگاه فرصت‌های خیلی محدودی خواهید داشت. شما باید در یک فیلم فقط به نقش خود فکر کنید، مانند نوازنده در ارکستر؛ برای مثال اگر شما فلوت می‌زنید، آن وقت وظیفه شما فلوت‌زدن است. مهم نیست کجا هستید، فقط باید بدانید داخل ارکستر قرار دارید و باید وظیفه خود را انجام دهید و موسیقی خود را بنوازید.» □

بهباد صدیقی، دبیر دومین جشنواره تئاتر اکبر رادی: «قصه داریم در سال ۹۹ آثار اسکار رادی را به زبان‌های خارجی ترجمه کنیم. رویکرد دیگر نباید در سال آینده، تأسیس راه اندازی خانه‌موزه استاد اکبر رادی است. یکی از خیابان‌های اطراف خانه هنرمندان را هم شورای اسلامی شهر تهران به نام اکبر رادی نام‌گذاری خواهد کرد.» □

ملیکا رضی، کارگردان تئاتر: «داستان نمایش «کابوس‌های مرد مشکوک» در زمان شورش زنان چال میدان در دوران ناصرالدین شاه می‌گذرد. این نمایش روایتگر غم‌نان و اتفاقات حوادثی است که آن دوران برای زنان رخ داده است. از آنجا که نمایشنامه اصلی حدود دو ساعت تنظیم شده است در آن حذفیاتی صورت گرفت تا مدت زمان اجرا کاهش یابد.» □

کیهان کلهر: پایور تأثیر شگرفی در موسیقی ایرانی داشت

کیهان کلهر معتقد است فرامرز پایور چون در موسیقی ایرانی صاحب سلیقه بود و موسیقی را عمیقاً یاد گرفته بود. بنا بر این تأثیر شگرفی در موسیقی ایرانی داشت: «او مرجعی بود که موسیقی ایرانی را همه‌جانبه و پشت و رو بلد بود. هیچ وقت درباره خود یاد دیگران صحبت نمی‌کرد و تنها چیزی که درباره‌اش صحبت می‌کرد موسیقی بود. «مرکز تحقیقی و تخصصی «خانه پایور» به تازگی با محوریت تمرکز بر آثار زنده‌یاد فرامرز پایور و دیگر موسیقیدانان مطرح ایرانی افتتاح شده و کیهان کلهر هم به همین مناسبت گفت‌وگوی کوتاهی تصویری درباره این موسیقیدان ایرانی در صفحه اینستاگرام منتشر کرده است. فرامرز پایور یکی از چهره‌های تأثیرگذار عرصه موسیقی است. پایور از سال ۱۳۳۳ کار خود را در وزارت فرهنگ و هنر آغاز کرد. او که سنتور می‌نواخت، صرفاً به دنبال بداهه‌نوازی نبود و براساس ساز سنتور نوا سازی می‌کرد. محمدرضا شجریان در سال ۱۳۵۰ با فرامرز پایور آشنا شد و سنتور و ردیف‌های آوازی را با او دنبال کرد. □

مرگ بازیگر دیزنی ۱۵ سالگی

نیکیتاپرل و الیگو با بازیگری که در فیلم زندگینامه‌های دیزنی با عنوان «ملکه کاتوه» بازی کرد، در ۱۵ سالگی درگذشت. او سال ۲۰۱۶ به تومور مغزی مبتلا شد و با معالجه سال بعد به نظر می‌رسید بهبود یافته است، اما سال ۲۰۱۹ تومور دیگری در سرش پیدا شد. میرانیر، کارگردان «ملکه کاتوه» تلاش کرد در طول فیلمبرداری این فیلم به معالجه الیگو کمک کند. در این فیلم، این دختر نوجوان در نقش دختری به نام گلوریا بازی کرد که دوست نزدیک موتسی، شخصیت اصلی فیلم، است و به او یاد می‌دهد چگونه شطرنج بازی کند. این فیلم بر مبنای داستان واقعی موتسی، که موفق‌ترین شطرنج‌باز اوگاندا بود، ساخته شده است. او سه‌بار قهرمانی نوجوانان اوگاندا را کسب کرد و در چهار المپیاد جهانی نماینده کشورش بود. لوپیتا نیونگ او دو یوید اولو بازیگران این فیلم بودند که در نقش مادر موتسی و معلم شطرنج او بازی کردند. این فیلم سال ۲۰۱۶ اکران شد. □

تجلیل از فیلمساز «قدر ندیده» سینمای ایران و فیلم توقیفی‌اش

«خرس» نکته‌ای برای توقیف ندارد

«کانون کارگردانان سینمای ایران با تقدیر از خسرو معصومی خواستار اکران فیلم خرس شد

مهر ۵

✍ **پولاد امین** مراسم دیروز کانون کارگردانان سینمای ایران که برای نمایش فیلم توقیفی «خرس» و تجلیل از کارگردان «قدر ندیده» اش (به تعبیر رئیس کانون کارگردانان) برگزار شده بود، در عمل تبدیل شد به عرصه‌ای برای انتقاد از توقیف و ممیزی فیلم‌ها. جایی که کیانوش عیاری که خود در چند فیلم آخیش آسیب‌های توقیف را تا عمق جان چشیده با بیان اینکه «خرس فیلم تلخی است اما این موضوع هیچ ایرادی ندارد» افزود: «قرار نیست سینما صرفاً محملی برای نوازش تماشاگر باشد، گاهی به تماشاگر سبلی هم می‌زند. گاهی با خود می‌گویم اینها خل هستند که این فیلم را توقیف کرده‌اند؟» همچنین مسعود جعفری جوزانی نیز گفت: «وقتی فیلمسازی مانند کیانوش عیاری فیلم می‌سازد و اثرش متوقف می‌شود، یک تکه از جان او گرفته می‌شود. خسرو معصومی هم باید سال‌ها بدون فیلم بسازد اما آن را توقیف می‌کنند و این درحالی است که این فیلم هیچ نکته‌ای برای توقیف ندارد.»

توقیف می‌شوند.»

خرس که به کارگردانی و نویسندگی خسرو معصومی و تهیه‌کنندگی جواد نوروزبیگی در سال ۱۳۹۰ ساخته شده، روایتگر داستان مرد زرمند‌های است که پس از سال‌ها اسارت در هنگام بازگشت به منزل متوجه می‌شود که همسرش به گمان شهادت او ازدواج مجدد کرده است. فیلم که از بازی‌های پرریز پرستویی، مرلا زارعی، فرهاد اصلانی، علی اوسینوند، ناصر آقایی، داوود فتحعلی‌بیگی، مانده طهماسبی، ابوالفضل شاه‌کرم و اکبر معزی بهره برده، در سال نمایش خود در جشنواره با استقبال مخاطبان و داوران مواجه و حتی موفق شد سیمرغ بلورین بهترین صداگذاری برای محمدرضا دلیپاک و بهترین بازیگر نقش اول مرد را برای فرهاد اصلانی دریافت کند.

اما در شرایطی که دو فیلم دیگری که پیش از این فیلم با مضمونی مشابه ساخته شده بودند (پرنده آهنین به کارگردانی علی شاه حاتم‌ی که در سال ۷۰ از ازدواج مجدد همسر اسیر می‌گفت) شهادتش می‌رفت، گفته بود: «بیداری رویاهای محمدعلی باشه‌آهنگر که در سال ۸۸ همین داستان را روایت کرده بود) با برخوردی مواجه نشده و اکران بی‌در سری را پشت سر گذاشته بودند، خرس خسرو معصومی با طلسم توقیف مواجه شد. توقیفی که امروز با وجود گذشت هشتاد سال هنوز رفع نشده و نمایش عمومی خرس با مانع مواجه است.

خسرو معصومی به باشگاه خبرنگاران گفته: «علت توقیف این فیلم کاملاً سلیقه‌ای است. علیرضا سجادیپور، معاون وقت نظارت و ارزشیابی تشخیص داد که این اثر توقیف بماند. دلیلش این بود که فیلم مشکل دارد و با اصلاحیه حل نمی‌شود. در صورتی که علت اصلی، درگیری و اختلافش با جواد نوروزبیگی تهیه‌کننده خرس بود. در این میان چوب این اختلاف بر سر خرس خود که دقیقاً براساس مصوبه شورای پروانه ساخت و با پروانه این شورای تولید شده و پس از نمایش در مدرسه مفید قم مورد تأیید طلاب قرار گرفته است. پس چرا باید جلوی اکرانش گرفته شود؟ این نظر می‌رسد این نوع تصمیم‌گیری‌ها نه براساس قانون بلکه بر مبنای سلیقه است.» معصومی درباره اکران خرس، با درج محدودیت سنی نیز به ایسنا گفته که «رده‌بندی سنی برای فیلم‌های زرد و سخیف است تا اگر فیلمی از نظر مدیران به درد مخاطب نمی‌خورد کنترل شود. اما اگر فیلمی که با اجتماعی دارد مجبور به محدودیت در اکران باشد اتفاق خوبی نیست. البته من حاضر فیلم خرس حتی یک هفته اکران شود اما آیا واقعاً آن را اکران می‌کنند؟ چون در این سال‌ها به دلایل واهی جلوی نمایش فیلم را گرفته‌اند. اصلاً حالا که خودشان صاحب فیلم هستند و آن را خریده‌اند حاضرند فیلم را محدود اکران کنند و یک بار هم خودشان ضرر کنند؟» خسرو معصومی درباره آخرین وضع فیلم خرس نیز می‌گوید که «خرس را می‌گویند چون ضد جنگ است نمی‌شود نمایش داد، اما من همچنان به اکران این فیلم امیدوار هستم. پس از هشت سال قطع امید نمی‌کنم اما به آن فکر هم نمی‌کنم تا ببینم چه شرایطی برای فیلم پیش می‌آید. به هر حال فیلم من در جشنواره دو سیمرغ گرفته، در این فیلم به زرمند بسیار مثبت نگاه شده و اکثر دوستانی که فیلم را دیده بودند به خصوص طلاب مدرسه مفید، از شنیدن این موضوع که فیلم مشکل شرعی دارد، حیرت‌زده بودند.»

در مراسم تجلیل از خسرو معصومی، پوران درخشنده، حسن حسن دوست، محمدرضا دلیپاک، حسین زندباف، علیرضا زرین دست، حبیب اسماعیلی، علی محمد قاسمی، سعید خانی، سیامک اطلسی، محسن امیریوسفی، وحید موساییان، محمد متوسلانی، لوریس چکناواریان، قدرت الله صلح میرزایی، رضا درمیشیان، مجید قاری‌زاده و... حضور داشتند. □

ماجرا ریشه در جشنواره هشت‌سال پیش دارد. جایی که بعد از حواشی و جنجال‌های ایجاد شده در جشنواره سی‌ام فیلم فجر بر سر فیلم «خرس»، این ساخته خسرو معصومی که در جشنواره آن‌سال چند سیمرغ گرفته و در چند جشنواره خارجی از جمله جشنواره شانگهای، جشنواره ایتالیا و... نیز جایزه بهترین فیلم یا کارگردانی را به دست آورده بود، مهر قرمز توقیف خورد. توقیفی که تا همین امروز هم ادامه داشته و حتی موج تعیین تکلیف و رفع توقیف‌های دوسال اخیر نیز نتوانسته آن را روی پرده بیاورد.

دیروز در مراسم کانون کارگردانان سینمای ایران اما خرس روی پرده آمد، تا به قول محسن امیریوسفی رئیس کانون کارگردانان، «باشد که این نمایش آغازی برای اکران خرس باشد». امیریوسفی که خود هشتاد سال با حواشی توقیف فیلم «آشغال‌های دوست‌داشتنی» مواجه بود، با اشاره به دو سیمرغی که خرس از جشنواره فیلم فجر گرفت، این پرسش را مطرح کرد که «نمی‌دانم چرا جشنواره به جای آنکه محلی برای نمایش فیلم‌ها باشد، به قتلگاه برخی فیلم‌ها تبدیل شده است.»

مسعود جعفری جوزانی نیز ناراضی‌اش را از توقیف و سانسور بیان کرد: «معصومی به عنوان یکی از استعداد‌های امیدبخش دهه هفتاد جلوه‌های ویژه داشت اما زمان را از او گرفتند. فیلم خرس تکه‌ای از زندگی یک انسان است، چرا این حق را از مردم می‌گیرند تا فیلم را نبینند؟ چه کسی به شما اجازه داده که به جای مردم تصمیم بگیرید که چه چیزی برای آنها خوب یا چه چیزی بد است؟ چرا سعی نمی‌کنید زیر بال بچه‌های مردم را بگیرید تا هر کس در هر زمینه‌ای قدمی جلو برد؟» کیانوش عیاری دیگر کارگردانی بود که دیروز در دفاع از خسرو معصومی و فیلم توقیف شده‌اش سخن گفت: «خسرو را از دوران سینمای آزاد می‌شناسم. او همیشه افکار زلالی داشت و به بهانه معیشت، فیلم‌های بد بساخته است. خرس فیلم تلخی است اما این موضوع هیچ ایرادی ندارد. قرار نیست سینما صرفاً محملی برای نوازش تماشاگر باشد، گاهی به تماشاگر سبلی هم می‌زند گاهی با خود می‌گویم اینها خل هستند که این فیلم را توقیف کرده‌اند؟ امیدوارم فیلم خرس به نمایش عمومی دربیاید.»

علیرضا زرین دست فیلمبردار پیشکسوت سینما نیز از منظری دیگر به خسرو معصومی و فیلمش نگاه انداخت: «خسرو معصومی برای رسیدن به قله از تله‌کابین استفاده نکرد، او حقیقتاً با خرس به قله صعود کرده است. این فیلم از جهات زیادی از فیلم‌های خوب سینما و فیلم‌های برتر خسرو معصومی است. به نظر خسرو نتوانسته به جایگاه واقعی خود در سینما برسد. آرزو می‌کنم به این جایگاه برسد و این فیلم به نمایش عمومی دربیاید تا همه بدانند خرس چه فیلمی با ارزشی است.»

از نگاه حسن حسن دوست تدوینگر سینما «رسم عاشق‌کشی و خرس جزو بهترین فیلم‌های معصومی هستند. نمی‌دانم چرا خرس توقیف شد درحالی که شمار زیادی از فیلم‌های تاریخ سینما تلخ هستند. تلخی دلیل نمی‌شود آن را توقیف کنیم. این فیلمی ماندگار است.»

محمدرضا دلیپاک صداگذار با ذکر خاطره‌ای سانسور را در تاریخ معاصر مستمر دانست: «به یاد دارم که وقتی حاج واشنگتن در سینما صحرا اکران شد، برخی شرک مار بر حاتمی سر دادند. من صدای برخی از آنها را شناختم، یکی از این صداها محسن مخملباف بود. می‌خواهم بگویم از همان موقع افرادی بودند که از نمایش فیلم‌ها جلوگیری می‌کردند و نمی‌خواستند علی حاتمی و بهرام بیضایی فیلم بسازند. در آن دوره سینماگرانی داشتیم که در نطفه خفه شدند که علی‌رکان و خسرو معصومی از این دسته بودند. وقتی فیلمی توقیف می‌شود عوامل آن هم